

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XIV.**Blaj 6 August 1904.****Numărul 32.**

Cătră P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoui abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Vorbirea lui Berzeviczy.

În anul Domnului 1904 Iulie 30 a vorbit noul ministru Berzeviczy în dietă, desfășurându-și toate principiile și planurile, de care este condus pentru a realiza unitatea etnică a Ungariei. Și când zic, că a vorbit Ministrul Berzeviczy, atunci trebuie să-i dau drept, că el a cerut numai minimul așeză, ce pretind ungurii unisono de la toți cetățenii acestei țări. Și minimul acesta nu e mai puțin, de cât de a pretinde de la toți, cari nu sunt maghiari, ca să învețe limba oficioasă a țării, nu să o învețe, ci să o vorbească și nu numai unii, ci toți, ținuturi întregi. Ținutul Sibiiului, Făgărașului, Târnavele, Câmpia, Huneadiora, Năsăudul, Sătmarul, Banatul, aproape jumătate teritoriul țării, unde românii trăiesc în masse compacte, și ce e străin pe acest teritor e numai venitură, teritoriul acesta mare, unde de secolii altă limbă nu a dominat de cât cea română, Ministrul actual de instrucție vrea să-l învețe să vorbească ungurește. Interesele țării, interesele elementului dominant o pretind aceasta, fie cu ori ce preț și cu ori ce jertfe și noi față de curentul acesta, care tinde a ne sugruma cu încetul, după un plan bine conceput și pas de pas bine executat n'avem altă armă de cât protestul, memorandele și așteptarea. De aceea zic, că și așteptarea, pentru că istorie să repețește.

Situația noastră înainte de 1848 a fost tot așa gravă. În dieta din Ardeal din 1838 în articolul de lege

„Despre limba ungurească.” s'a hotărât următoarele:

Limba maghiară să declară de limbă de stat.

Toate legile, corespondințele oficioase, limba de comandă la militia ardeleană să fie ungară (§. 6).

În toată țara toate autoritățile bisericești, rom. cat., ev. lut., reform., unitare, unite și neunite sunt datoare după publicarea legilor a-și purta toate corespondințele și scrisorile cu deregătoriile civile îndată, iar între sine autoritățile bisericești cu limbă nemaghiară sunt datoare în termen de 10 ani a corespunda, a purta protocoalele și alte scrisori în limbă ungurească între hotarele Marelui principat; după 10 ani la nici un beneficiu eccl. să nu să admită, cel ce nu știe ungurește; la caz de paritate a calificațiunei cel ce știe ungurește să aibă întâietate.

Art. 8. Sasii în școlile lor pot să folosească limba germană, în toate instituțiile de creștere însă — și în cele militare — toate studiile să vor propune ungurește. Acest ordin însă pentru românii uniți va fi obligator numai preste zece ani. Pentru aceea Maiestatea Sa să va îngriji, ca în școala uniților din Blaj, pe cum și în cele alalte școli, cari pot suporta spesele să se ridice fără amânare catedra de limba maghiară. Tot ast fel și de neuniți să va îngriji Maiestatea Sa, ca în școlile lor, precum și în cele, în cari să pregătesc pentru preoție, să se instruească în limba maghiară, până atuncia cel puțin, până când legislația să va îngriji de instruirea acestora precum și a poporului de rând în limba maghiară.

Să înțelege acești articoli, nici odată nu s'au sancționat, cel puțin în forma, în care a voit dieta, dar sunt caracteristici pentru a pricepe, cum au voit conducătorii de atunci ai țării să maghiarizeze țara dintr'o lovitură.

Tot principiul de maghiarisare a dominat și dieta Ungariei. Kossuth a înțeles în dată, că principiul acesta este foarte potrivit de a te furișa la inima nemeșilor.

În dieta din 7 și 15 Ian. 1847 s'a declarat limba maghiară de limbă de stat, ear în 27—29 Ian. s'a pretins de la cetățean, că dacă voiește să fie impatriat să știe ungurește, ceea ce a produs o mare tulburare între deputații croați. Și când Sechenyi a văzut cum atâta Kossuth toate popoarele nemaghiare în contra ungarilor a scris în „Programul politic din 1848”: „Te rog în numele cel sfânt al patriei, coboarăte de pe pedestalul primejdios al agitațiunei; me adresez la simțămintele D-Sale nobile și te rog abzi de a mai conduce dta afacerile politice. Naționalitatea, pentru care am luptat, atât de mult, atât de fidel și cu atâta succes, a bună samă să sbate în cele din urmă. Dacă cu toate acestea Dta voiești a duce la extrem acest „cu voi ba în contra voastră*)”, o să vezi. Atâta toate naționalitățile în contra naționalității maghiare, aruncă tăciunele aprins în casa plugariului, pune în cap toate interesele monarhiei, umple cu venin păharul de răsbunare, o să vezi. Dacă însă odată vei simți și vedea, că a fost blăstăm aceea, ce Dta neșai adus asupra capului, atunci să ști, că a fost în națiune un bărbat credincios, care a avut atâta tărie, ca să-ți spulbere visele înșelătoare.”

Mă ierte cetitorii, dacă am făcut o mică abatere istorică. Am voit numai să arăt, că istoria să repețește. În 1867 din nou au putut să spereze ungurii. S'a început munca lui Sisipus din nou și nu s'a adus de atunci o lege, un ordin nu s'a dat, fie acela de ori ce natură, prin care să nu să propage limba maghiară. Oficiile țării s'au umplut cu oameni de ai lor și cel ce a știut să se renege și lingusească acela a făcut cariera. Noroc numai, că pe noi nici odată nu ne-a prea ademenit oficiile de stat, ci mai bine s'au aplicat oamenii nostri la ast fel de carieri, cari sunt mai puțin espuse, și în cari și-au putut salva cel puțin ruinele independenței și a convingerii.

*) Kossuth în luptele vehemente cu aristocrația, arătând cu degetul asupra lor, a zis cu privire la reforme: »Cu voi și lângă voi de să poate, fără voi, ba în contra voastră, de nu»

Astăzi Ministrul Berzeviczy merge cu un pas mai înainte. Ne ia scolile din mână, căci să fac prea puține progrese în limba maghiară și vrea să ne arete, cum are el să facă ca tot Ardealul, Bănatul, Maramurașul în decurs de 6 ani va vorbi ungurește. Și de ce să știe țaranul simplu, zilerul, ciobanul ungurește? În interesul țării. Și dacă în 6 ani nu va învăța? E responsabil învățătorul, deci va veni altul și altul. Și dacă nici atunci nu va ști? să vor lungi anii școlii. Să vor face 7, 8, 10. Las' să învețe. Omul de aceea să naște să învețe. Așa pretinde interesul țării. Nu e aceasta munca lui Sisipus și oare nu să vor arunca milioane în vânt pentru o chimera? Școli de stat, unde de zăci de ani să propune exclusiv în limba maghiară, pot oare zice, că după 6 ani de învățatură, le vorbesc copii ungurește? Și să ne arete statul acolo, unde el a dispus și el a ridicat școli, el a trimis învățători, că ce progrese a făcut în limba maghiară acum din 1867 în coace? Singuratici pot să învețe ungurește, mai ales pe cari împrejurările și interesul lor îi constrânge la aceasta, dar un popor întreg, care locuiește în mase compacte pe un teritoriu întins, unde de sute de ani altă limbă de comunicare nu a existat de cât cea română, oare nu să vor arunca în vânt banii țării fără nici un efect? Și ce e

interesul acela al țării, care pretinde așa imperativ limba maghiară, de la poporul simplu, care nu să petrece viața nici în oșoi, nici în dietă, nici în casine ci afară la plug, la pădure? Oare interesul țării e acela, ca să ridici pe banii țării școli, să țini învățători, numai ca să-l învețe pe țaranul acela simplu, care toate afacerile lui și le darapănă în limba lui, ca poate odată la an când merge pe tren să poată zice cătră șeful de la gară Küküllőszeg III osztály, că alt cum nu i-ar da bilet.

Noi n'am ridicat școli de romanisare și de aceea toți sașii și ungurii, cari trăiesc printre noi știu românește și nici sacuii nu au ridicat școli de maghiarisare și de aceea românii noștri ce-i ce locnesc acolo și le e interesul de a ști limba aceasta o vorbesc, ba nu vorbesc cea română. Nu numai atâta, dar în marea aceasta întinsă, de la Carpați până la Tisa, punctele izolate de maghiari sau de sași — și sunt de acestea destule — familii, ce sunt încunjurați de toate părțile de români și poate numai portul și biserica îi deosebește, și-au păstrat limba și tradițiile de sute de ani, fără ca să aibă lipsă de ajutorul grabnic al statului, ce așa de bucures îl întinde acum tuturor. Nu școala, nici legile vor propaga limba maghiară, ci interesele particularilor și împrejurările vieții. Pentru acela, care nu are lipsă de a cunoaște mai multe

limbi e lux învățarea lor. Iară țaranul are lipsă de pâine și când economia, comerțul, înflorirea țării va ajunge până acolo, ca să frământă toată populațiunea, va învăța și cel sărac limba fără silă și fără ca statul să-și arunce banii înăadar pe instruirea lui.

Nu mă mai estind și la valoarea pedagogică a atâtor limbi în școală populară, căci cunoașterea mai multor limbi e numai din punct de vedere comparativ, remarcabilă, și la aceasta să recer deja oameni mai mari, iar nu copii de țaran din școala populară. Amintesc însă împrejurarea, că profesorii univ. de pedagogie ai Ungariei eschid toate limbile străine din școala populară, căci acolo numai limba maternă (nu maghiară) poate să aibă valoare educativă. Și tot pe aceștia îi vedem militând cu toată asprimea pentru maghiarisarea școalelor naționalităților, cred că o procedură destul de consecventă din partea lumenatelor capete a profesorilor universitari. Noi însă nu vom face pe nimenea mai înțelept. Ochi au și nu ved, urechi au și nu aud. Când în Viena e lipsă mare de bani, lor le îndreaptă privirea spre noi, orbiți apoi de încântătoarea iluzie, de a vedea țara întreagă, *unius linguae*, aleargă cu toți cătră ea, cum aleargă lihnitul de arșița soarelui cătră fata morgana. Iar până atunci vine Hansvurșt și culege roadele pământului, la

FEUILLETON.

Gum era Mântuitorul?

»Vremea« publică traducerea interesantă de mai jos a unui document, aflător în proprietatea familiei Cesarini din Roma. Documentul ar fi scris afirmative de locuitorul imperial din Judea, Lentulus, cătră împăratul Tiberiu:

„Am auzit, oh împărate, că vrei să ști despre ce voesc a-ți acrie. Bărbatul despre care stăruiești, trăiește aici în mare vază îl chiamă *Isus Christos* Poporul îl numește profet, dar învățăceii lui îl numesc „Fiul lui Dumnezeu, care a zidit ceriul și pământul, și toate lucrurile de pe lume cari au fost și sunt“. Într'adevăr, oh Cesare! din zi în zi să aud mai multe minuni despre Christos. În vie morți, vindecă bolnavi, și cu toate acestea numai cu un singur cuvânt. Are statură mijlocie și o față foarte frumoasă. Fața lui e atât de plină de demnitate, în cât cine îl vede trebuie să îl respecte și să se teamă de El. Coloarea părului Lui e ca a alunelor răscoapte și până la urechi e pieptănat neted. De la urechi în jos e în coloarea pământului sau mai vederos. Părul lui — după obiceiul nazarinenilor — e despărțit pe mijloc. Fruntea e netedă și senină. Fața-i e netedă și fără pistrui și foarte serioasă. Nasul și gura lui sunt regulate. Barba îi e deasă ca și părul, nu-i lungă și pe mijloc despărțită.

Privirea lui e serioasă, blândă și scrutătoare. ochii lui samănă cu razele

soarelui, așa în cât de lucirea lor vie nimenea nu se poate uita în ei. E vesel, dar plin de demnitate. Spun, că încă nu l'au văzut răzând, dar nici plângând. Măinile și brațele îi sunt foarte frumoase. Vorba lui îndestulește foarte pe ascultători. Rar îl vezi, dar și atunci foarte serios. În privința fisionomiei, e cel mai frumos om, care s'ar fi văzut sau și-ar fi închipuit cineva a vedé.

În memoria oamenilor din țara aceasta trece mamă-sa de cea mai frumoasă muiere.

Dacă voiești să îl vezi, oh! Cesare, înștiințază-mă, și eu îl voi trimite la tine. Cu învățatura lui pune în umire întreg Ierusalimul. N'a învățat ceva nici când, și totuși știe de-a rostul toate învățăturile. Umblă desculț și cu capul gol. Mulți îl răd, dar cine îi ascultă învățăturile, aceia îl admiră și tremură înaintea lui. Spun că în ținutul acesta încă nimeni n'a văzut și n'a auzit despre așa om. Pe cum îmi spun jidovii, învățături așa de înțelepte nimeni n'a spus ca acest Christos. Mulți jidovi îl țin de Dumnezeu și îi cred lui, dar sunt și de aceia, cari mi-se plâng, ca și când el ar fi inimic Măiestății Tale. Acum urgisesc pe acești jidovi răuvoitori. Susțin, cum că n'a făcut la nimeni rău, ci numai bine făcându-i. Aceia care-L cunosc, susțin cum-că s'au împărțit din binefacerile Lui, și prin El s'au vindecat. Despre acestea sunt gata a-ți urma poruncile și a face conform prescrierilor tale. Să trăiești mult! Dat în Ierusalim în luna a unsprezecea, ziua a șaptea. Al Măiestății Tale cel mai fidel și cel mai supus locuitor al Iudeii, Publius Lentulus m. p.“

Mănăstirea Sânt-Mărtinului*).

În vremile de demult, pe câmpia Ardealului satele erau mai rari, așa cât îți trebuia de multe ori o zi întreagă ca să drumărești din un sat în altul. Numai unde și unde mai găsea drumarii câte o fântână făcută de cine scie ce ciobani, ori de vre-un drumar insetat. Case nu prea erau, de cât unde și unde câte o stână ciobănească, ori câte o mănăstire ascunsă în fundul păduricilor.

Ștefan Vodă, după ce luă în stăpânire o parte a Ardealului, încăleacă pe calu-i iute ca vântul și alb ca spuma și să duse ca să-și vadă țara și să-și cunoască oamenii. A mers o zi de vara întreagă întregută și abia de cătră sară ajunse la marginea unei păduri cu frunza deasă și cu umbra răcoroasă.

Își scoase merindea și mâncă, iar calului îi dădu drumul să pască. Ostenit cum era adormi și în vis i-se arătă un copil mic ca de vre-o 4—5 ani, care îl luă de mână și-l duse în mijlocul pădurii, la un călugăr, ce ședea în scorbura unui lemn bătrân de când lumea.

Trezându-se luă drumul în spre mijlocul pădurii — și miuncea miunilor, cum mergea locul i-să părea tot mai cunoscut, văzându-l tocmai cum i-să arătase în vis. După un drum lungușor ajunse la scorbura în care ședea călugărul, care de bătrân ce era, abia mai putea grăi.

Călugărul cum îl văzu, îl agrăi pe nume și-i zise să șadă, că tocmai bine a

*) Din broșura acelu apărută a Dni Teodor A. Bogdan: Ștefan cel Mare, tradiții, legende, balade, colinde. Brașov 1904. 72 pag. în 4° mic. Preț 40 bani.

care a asudat țărânul român cu cel maghiar de o potrivă și o ia preste graniță.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

V. Chivernisirea.

Din suma taxelor adunate de la membri pe cum și din suma ofertelor benevole numai jumătate se poate folosi spre scopurile locale ale societății. Ceealaltă jumătate se trimite prin oficiul protopopesc și cu copia registrelor despre cursul anului aceluia Preaveneratului Ordinariat diecesan, unde se vor manipula sub grija mărutului Capitlu. Din aceste sume susținute se va înființa și susține casa diecesană a orfanilor Cununei Preonoratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria.

Când „Cununa” din cutareva parochie a știut se coadune și se subministreze P. Veneratului Ordinariat atâta fond din venitele căruia se poate întreține un orfan, respectiva „Cunună” are dreptul de a presenta la acel loc de beneficin pe cineva din sânul său.

Pentru ajungerea scopului de a procura pâne pe sama săracilor se va aplica în biserică la loc potrivit o piesidă cu indicarea scopului, care piesidă în toată Dumineca când „Cununa” recitează onoratul „Paracelis” se va goli în fața alor doi membri, și darurile aflate să vor induce în registrele și cassa societății sub rubrica „pânea săracilor”. Membri se obligă că nu numai ei vor da, respective vor răscumpăra pomenile obicinuite după morți, ci vor îndemna la aceasta și pe alții pentru ajutorirea și promovarea scopurilor „Cununei” și pentru stîrpirea abuzurilor ce nu arareori obvin la acele pomene.

VI. Dispozițiuni fellurite.

Societatea, respective fie-care „Cunună” în tot anul ține o ședință festivă la timp ales liber, în care ședință presidentul face raport despre starea morală și materială a societății.

În tot anul fie-care „Cunună” separat ține în parochie o ședință festivă sau așa numită „Academie” în onoarea Vergurei Maria în sala școlii sau în alt loc acomodat unde prin disertațiuni, cântări și declamațiuni se va aduce onoare și laudă Mamei domnului Nostru Isus Christos.

Programul acestei „Academii” compus totdeauna sub grija și responsabilitatea preotului ca președinte se susține spre aprobare la Protopopul tractual. La aceste ședințe festive nu se culeg taxe de intrare dar se pot primi oferte și daruri benevole, cari se induc în registru.

Cununile singuratică din un district protopopesc fac o secțiune a corpului întreg al Cununilor din întreaga diecesă, care stă sub patronatul și scutul Episcopului diecesan. Iar din toate diecesele împreună laolaltă formează marele corp al „Cununilor” din provincia metropolitană greco-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș sub patronajul suprem al Înalt Preasfințitului Archiepiscop și metropolit.

Acest corp întreg ca atare în tot anul va ține odată — în vacanțele cele mari — adunare generală sub prezidenția Înalt Preasfințitului Sale Archiepiscop și Metropolit, sau a cutărui Episcop sufragan, ca delegatul Archiepiscop Metropolitului.

Adunările — congresele — aceste să țin din an în an tot în alta și altă diecesă și în locurile cele mai acomodate.

La adunările aceste generale „Cununile” își trimit pe delegații săi, însă nu pe speșele respectivei „Cununi” ci pe ale delegatului.

Cu ocaziunile adunărilor generali se țin ședințe publice cum și a le secțiunilor constituite, anume: 1. secțiunea vieții religioase-morale; 2. secțiunea căsii orfanilor; 3. secțiunea pentru infrumșetarea bisericilor;

4. secțiunea pânei săracilor; 5. secțiunea vizitării morboșilor (eventual ale spitalelor); 6. secțiunea meseriilor și ale serviciilor; 7. secțiunea literară.

Corpul acest întreg al „Cununilor” va avea foaia sa oficioasă care se va socoti a-se redacta așa și în atare mod ca să se poată da în mâinile membrilor Cununilor și se poată fi cetit cu folos ethic, moral și național de fie-care membru din „Cunună.” În foaia aceasta se vor publica — în partea oficioasă — toate mișcările, actele și dispozițiile luate în fie-care „Cunună” particulară pe cum și lista membrilor din acele „Cununi”.

* * *

Când ne reamintim și contemplăm succesele uriașe ce credincioșii din bisericile catolice ale apusului sau și din cele heterodoxe au ajuns prin reuniunile lor pie și bisericesti, cum sunt societățile Mariane, ale Misiunilor, a prunciei lui Isus, ale sfântului Antonin, Emeric sau Aloisiu și altele și vedem agrul minunat și promițător de roadele cele mai inelșugate de la noi, e cu neputință se nu ni se sfășie inima de durere, că la noi nimic, sau disparent foarte puțin s'a făcut până acum în asta privință. E timpul să facem și noi ceva, timpul suprem să ne mișcăm, să ne organizăm și să reparăm greșelile trecutului. Oara ne-a sosit, glasul invitator ne-a sunat, urmează numai să ne trezim din amorțală, să ne închegăm la lucru, și darul lui Dumnezeu sigur nu va întârzia.

Dacă considerăm starea faptică a provinciei noastre metropolitane, vedem că:

1. În Archidieceasă sub suprema păstorie și guvernare a Înalt Preasfințitului Sale Metropolitului și Archiepiscopului sunt 1/2 milion de credincioși în 700 parochii și 19 filii cu biserică cari credincioșii stău sub păstoria alor 800 de preoți și crescuți de tot atâți dascăli, și în atâtea școli câte biserici.

2. În diecesa Gherlei sub guvernarea Înalt Preasfințitului sale Episcopului sunt 474.538 credincioși în 489 parochii și 199

sosit, având să-i procească câte va lucruri mari. Ștefan șezând pe marginea trunchiului scorburei ascultă, iar bătrânul începu: „Ce-ți spun, nu ți-o spun din mine, sau din înțelepciunea mea, ci din îndemnul lui Dumnezeu, care este părintele nostru al tuturor și împăratul împăraților. — apoi continuă: — Fiule tu ești tinăr și cu minte; căci Dumnezeu s'a îngrijit, — nu de tine, — ci de neamul tău, ca să-i trimeată un împărat înțelept, care să-l scoată din sclăvia și jugul străinilor. Ai tărie trupească, cum nu pe mulți oameni i-a învrednicit ca să aibă, ai curaj ca și care până acum nime n'a avut. Fi dar vrednic de darurile cu care te-a înzestrat și nu uita, că nici un paz să nu faci fără a te gândi la „Împăratul împăraților,” căci el ți-a da și ți-a lua — după cum îți arată vrednicia. De vrei ca să fi vrednic de dragostea lui, ridică ease de rugăciuni lui Dumnezeu, fă daruri cărora să luptă vitejește și nu uita de moșnegi, fără li ajută, că ei ți-au dat viteji!”

„În drumul ce-l faci ți-se arată o mare primejdie, căci spioni de neam străin umblă să-ți ia viața.”

„În vremea când dormeai, pismașii ți-au văzut calul și cunoscându-l, acum umblă în ruptul capului ca să te întâlnească și să te omoare. Nu te înfrica, căci darul lui Dumnezeu e cu tine. Aici am o colibută, unde îmi fac rugăciunile mai bine de un veac, te du și ia-ți din ea cruciulița cea de ceară albă și o bagă în sân; căci până o vei avea cu tine, în ori ce primejdie vei fi, de vei vrea te vei face nevăzut.”

Ștefan ascultă și luând cruciulița, o ascunse în sân. Iudată ce o luă să simți mai puternic și mai ușurel.

Călugărul îi mai zise: „Acum dute până în marginea din sus a codrului, căci acolo îi vei găsi durmind duși — tu însă, să nu le faci nimic, fără ia-ți calul și te du cu Dumnezeu.”

Ștefan sărutându-i mâna, îl întrebă cum îl chiamă. Bătrânul îi spune că Mărtin. — „Dacă-i așa, apoi sfinte Mărtin, iacă o pungă cu galbini, fă o sfântă mănăstire, ca drept pomenire, că am umblat pe aici.”

Călugărul cu banii căpătați, făcu o mănăstire frumoasă de i-se duse vestea; iar creștinii, venind să se roage își ziceau: „mergem la Sfânt Mărtin,” căci pe bătrânul călugăr, îl țineau de sfânt. De la numele de Sfânt Mărtin apoi i-a rămas numele satului ce s'a făcut în marginea pădurei, numindu-se „Sânt Mărtin” iar „Pădurea mănăstirii” e și astăzi, nu însă cum era pe vremile acelea, ci îi mai mică, fiind tăiată de săteni.

Urmele mănăstiri să mai văd și azi.

Colinda lui Ștefan Vodă.

Da noi ne-am luat
Domn bun și mai bun*)
Tot din casă 'n casă,
Pân' a noua casă,
Și am colindat,
Și am întrebat,
N'ați văzut, văzut

*) Să repetează după fie-care rând.

Copil, tinerel
Mio și frumușel
C'un cal după el.
— Și de l'am văzut,
Nu l-am cunoscut.
Lesne de-al cunosc, e,
Că sprânceană lui
Peana corbului,
Și obrazul lui
Spuma laptelui,
Ochișorii lui
Mura câmpului
Și buzele lui
Fraga câmpului
Și cum călărea
Buzdugan ducea,
Ducea, asvârlea,
Stele nimerea.
— Da cum mi-l chiama?
Da Ștefan Vodă,
Prietin la creștin,
Dușman la păgân.
Se fi sênătos
Se fi veselos
Și să fi voios
Jupân gazda nost,
Că te-am colindat
Și multe ne-ai dat.

de filii cu biserici sub conducerea alor 506 de preoți și crescuți tot de atâtea învățători și în școli câte biserici.

3. În diecesa de Oradea-mare sub grigea părintască a Înalt Preasfinției Sale Episcopului diecesan sunt 131.381 de credincioși în 185 de parochii și 17 filii cu biserici sub conducerea alor 205 de preoți și crescuți prin tot atâtea învățători și școli câte biserici.

4. În diecesa Lugosului sub păstoria Înalt Preasfinției Sale Episcopului diecesan sunt 97.566 de credincioși în 163 parochii și filii cu biserici sub conducerea alor 157 de preoți și crescuți prin 76 de dascăli în tot atâtea școli.

Mai în podobese provincia noastră metropolitană 3 gimnășii superioare gr.-cat. române, 2 seminare teologice, 3 preparandii și 2 școli civile de fete cu mulțimea de profesori și institutori erudiți și de bun nume.

Ce putere uriașă, ce putere îneshauribilă de lucrare care stă și tot stă încă în neactivitate până acum pe terenul acesta al renunțării pietistice și bisericesti la ce cu trîmbiță alarmătoare și glas pătrunzător ne chiamă spiritul timpului și geniul ne adormit al neamului nostru.

Iată pe scurt și în linii mintele generale idea ce mai bine de trei ani mă preocupă și ce în miniatură am și înființat în parochia greco-catolică a Iojibului grațios pusă sub grija păstoririi me-e.

* * *
(Va urma.)

REVISTE.

Vaticanul și Franța. Ceea ce se prevedea cu siguranță a și urmat. Relațiile diplomatice dintre Vatican și Franța s'au rupt. — Nunțul papal Lorenzelli a părăsit Parisul. Insigniile pontificale s'au luat de pe edificiul munciaturei. Prin aceasta rumpere însă de o cam dată nu s'a rupt și concordatul.

Se vestește că Vaticanul va îndruma misionari ca de aci înainte să se pună sub scutul guvernelor lor proprii. — Dacă aceasta scire se va confirma atunci se sfârșește protectoratul Franței asupra misionarilor catolici.

Războiul Ruso-Japonez. Situația Rusiei e una dintre cele mai critice ce se poate închipui. Loviturile ce cad asupra ei se țin lanț. Stările interne sunt de tot desperate, tot asemenea stau lucrurile pe câmpul de război în Asia. Armata Japoneză trece din izbândă în izbândă.

Din însuși raportul generalisimului rus *Kuropatkin*, se vede, că la 30 Iulie toate trei armatele japoneze conduse de generalii Kuroki, Oku și Nodzu au început de odată atacul general contra armatelor rusești. După trei zile de lupte neîntrerupte, *Japonezii au ieșit biruitori pe întreaga linie* iar Rușii au fost siliți să se retragă și să-și părăsească pozițiunile, dând îndărăpt spre basa lor de operațiune *Liaoyang*.

Despre situațiunea la *Port-Arthur* se știe pozitiv numai atâtea, că Japonezii bombardează zilnic orașul. Fortăreața se ține însă cu vigoare.

CORRESPONDINȚE.

— Districtul Ciucovei (Bănat). —

18 Iuliu n. 1904.

Zile de sărbătoare și nespasă bucurie și mângăiere au fost pentru credincioșii uniți din întreg districtul gr.-cat. al Ciucovei zilele de la 9 Iuliu—13 Iuliu incl. pentru că în aceste zile ne împărtășirăm de fericirea de a avea în mijlocul nostru pe iubitul și prea bunul nostru Arhiepiscop Ilustritatea Sa Domnul Episcop de Lugos Dr. *Vasile Hossu*.

Festivitățile împreunate cu petrecerea Înaltului Prelat în mijlocul nostru voesc a le descrie în următoarele:

În 9 Iuliu la oarele 3 30 d. am. a sosit Ill. Sa Domnul Episcop Vasile însoțit de Ill. Sa Ioan Boros prelat pontificiu la gara din Vojtek, unde a fost binevențat întâiu de Mon. C. Teaha adm. p.esc al Ciucovei cu preoții On. G. Muntean parochul Ghiladului notar districtual și M. Jivanca adm. paroch. în Petromani, apoi Pa salutat în numele comitatului protonotariul Ioanovits Sándor, după aceea György Imre protopretore în numele cercului Ciucovei, a urmat apoi antistia comunală din Vojtek și în fine s'a prezentat marele proprietar din Folea Csiky Gyula, bun catolic, ca găzduitorul bunului Arhiepiscop punându-i la dispozițiune echipajul său.

De la gară concomitat de cei prezenți și mulțime multă de popor într'un șir lung de trăsuri și încunjurat de un frumos banderiu, Ill. Sa trecând între sunetul campanelor gr.-or. și rom.-cat. prin comuna Vojtek, carea era frumos decorată și-a luat drumul către Folea unde a ajuns la oarele 4 30 d. a. Aici în capul șetului fiind mulțime de popor adunată înaintea porții triumfale între salve de treascuri a fost salutat de notarul com. Pohly János încunjurat de membrii antistiei comunale și pompierii din loc. de aci a mânăat drept la biserica unde era a doua poartă triumfală cu inscripțiunea „Iată preotul mare.“ În ușa bisericii îmbrăcat în ornatele bisericesti, la primit cu o vorbire parochul local On. Simeon Ardelean și Vasile Țăran paroch în Icloda. Răspunzând Il. Sa prin o vorbire plină de iubire părintască, intră în biserică și îmbrăcându-se în ornatele sacre asistat de preoțimea districtuală începe serviciul divin, se spală altariul, după spalare predică poporului despre însămnătatea spalării altariului și consacrarea bisericesti după care a urmat însăratul obișnuit.

După terminarea serviciului divin Il. Sa a făcut visita parochului local și la docentele I. Mustețiu.

Duminecă în 10 Iulie n. la 8 oare a. m. s'a început serviciul divin sub care după încunjurarea bisericii de trei ori Sa. moasce s'au așezat în altar, iar după Evanghelia Ill. Sa a ținut poporului o predică plină de învățături părintești îndemnând pe credincioși la iubirea către Dumnezeu și alipirea de biserică.

De aici Il. Sa a plecat însoțit de mai multe trăsuri și călăreți la *Zsebel* unde a ajuns la 4 oare. Aici la hotarul comunei a fost salutat în numele comunei politice de notariul com. C. Leposa cu membrii antistiei comunale. De aci însoțit de banderiu intrând în comuna între salve de trăsuri și sunetul campanelor de ambe confesiunile înaintea porții triumfale l-a salutat în numele

comunei biserica gr.-or. prin parochul Teodor Pocau, la care Il. Sa a răspuns întonând necesitatea bunei înțelegeri între diferitele confesiuni și roadele salutare a aceleia. De aci încunjurat de mulțimea întregii comuni a ținut drept la capela gr.-cat. aici cetește o rugăciune de ploaie în genunchi și face desiegarea zilei.

După terminarea acestora îndeplinește visitațiunea canonică, face visita preotului nostru local, însoțit de inspectorul dominal mai face apoi visite la notariul com. și preoții gr.-or. locali.

La jumătate pe 7 oare luându-și rămas bun de la cei prezenți își ia calea către fruntașa comuna Ghilad, abătându-se în drum pe la familia Návay spre a-și face onoarea. La hotarul comunei Ghilad Il. Sa a fost salutat în fruntea antistiei comunale de notariul com. de marele proprietar G. Breban și de protopretorele, apoi intră în comună între salve de trăsuri și sunetul campanelor gr.-cat. și rom. cat. aici cele neunite la porunca preotului neunit carele a privit intrarea în comună a Înaltului cap din fereasta unui poporean al sên. au fost amuțite. Observ, că preotul neunit a fost invitat de cel gr.-cat. în mod oficios atât la festivitate cât și la cină, dar a rămas ascuns.

Punct la oarele 7. 45 bunul Episcop se dă jos din trăsura și se îndreaptă către capela ce se află în curtea parochială, unde îl aștepta imensa mulțime de popor. În ușa capelei La primit parochul local G. Muntean în ornatele bisericesti, carele predându-i spre sărutare crucea îl binevențează prin o vorbire plină de dragoste adevărat fiasca, la care Il. Sa adânc mișcat răspunde cu cele mai dulci cuvinte, prin cari îndeamnă pe credincioși să fie cu alipire către sfânta noastră biserică și așezămintele ei. După aceasta intrând în capela cetește o rugăciune pentru ploaie în genunchi și făcând desiegarea zilei împărțește mulțimei binecuvântarea arhierescă. Eșind din capela merge în locuința parochului unde i-a fost cuartirul. La 9 oare parochul a dat cină în onoarea Înaltului oaspe.

Luni în 11 Iulie după îndeplinirea visitațiunei canonice prescrie Il. Sa însoțit de parochul a făcut visite la curatorul bisericesc și alți doi poporeni uniți, iar la 11 oare a plecat la Ciucova, la hotarul căreia a fost întâmpinat de antistia comunală și o mulțime de inteligința unde a intrat între sunetul campanelor tuturor bisericilor. În Ciucova a făcut visita la protonopolul rom. cat. apoi a vizitat biserica rom. cat. și claustrul călugărițelor, după aceea a făcut mai multe visite la autoritățile politice și la capii bisericilor, iar la 1 oară a luat parte la banchetul dat în onoarea Il. Sale de comuna politică din Ciucova.

La 4 oare p. m. Il. Sa concomitat de un șir lung de trăsuri și de banderiu comunei Petromani a plecat către Petromani la hotarul căreia la binevențat antistia și mulțime de popor, care apoi a petrecut pe Înaltul Prelat până la biserică. În ușa bisericii a fost primit de On. M. Jivanca adm. parochial, carele i-a prezentat spre sărutare s. cruce și după aceea intrând în biserică să începe serviciul divin prescrie la consacrarea de biserică ca și în Folea

sub decursul căruia Il. Sa ține predică poporului. După terminarea serviciului divin Il. Sa merge la casa parohială unde avea cuartirul. Sara a fost cina la preotul local în onoarea Preasfinției Sale.

Marti în 12 Iulie Il. Sa fiind dus cu procesiune de la casa parohială la biserică la 8 oare dimineața se începe serviciul divin sub carele ss. moaște sau așezat în altar. După evanghelia Preasfinția Sa a predicat poporului despre însemnătatea zilei respective despre ss. Apostoli Petru și Paul. După terminarea serviciului divin face câteva vizite iar la o oară a luat prânzul dat de preotul nostru local în onoarea oaspetilor.

La oarele 4 Il. Sa însoțit de suita preoțască, de protopretorele cercului și de antistia comunală din Petromani a plecat la Partia pentru a inspicia locul unde are să se zidească noua biserică. A tras la casa parohială unde era mulțime mare de popor. Aci la salutat între alții și tinărul preot gr.-or. Russu în fruntea poporenilor săi și a salutat în termeni foarte călduroși pe înaltul oaspe. De la Partia a plecat la Liget, la hotarul căruia sau alăturat la trăsuri banderul tinerimei din Liget. De aci mulțime imensa a însoțit pe înaltul oaspe până la biserică unde începând de la poarta triumfală ridicată înaintea casei comunale a fost dus cu procesiune, iar în ușa bisericei la primit cu o vorbire frumoasă M. On. C. Teaha admin. protopopesic și paroch local, la care răspunzând Il. Sa. Intră în biserică. Se face inseratul și ținând predică poporului împărtășește binecuvântarea arhierescă. După serviciul divin merge la locuința protopopească unde Il. Sa avea cortelul și aci primește bineventările, întâiu ale antistei comunale din loc și apoi a altor onorațiori.

Sara a fost cina la Mon. C. Teaha în onoarea iubituului arhieru.

Mercuri în 13 Iulie după îndeplinirea visitațiunei canonice Il. Sa făcând vizite la fruntași de ai noștri, la 10 oare a. m. a plecat la Icloda până la hotarul comunei Sighet a fost concomitat de credincioșii noștri din Sighet. La Icloda a fost întâmpinat de prefectul dominal din Buzias, protopretorele cercual. din Buzias și de notariul Csapó în fruntea antistiei comunale. În ușa capelei la primit parochul local On. Vasile Teran la bineventarea căruia Il. Sa adresează o vorbire plină de învățături poporului. A cetit apoi o rugăciune de ploaie în genunchi iar după dimiterea poporului a luat prânzul împreună cu cei prezenți la parochul local. După prânz a făcut vizite la unii proprietari mari de aci, pe cum și la unii țărani fruntași.

La 4 oare a plecat însoțit de cei prezenți spre a visita Dragsima, unde i-s-a făcut o primire foarte frumoasă. Aici a făcut vizite preotului nostru și unor poporeni de ai noștri iar la 6 oare 30 minute p. m. luându-și rămas bun

de la toți între urările de „să trăiască“ însoțit de Il. Sa Boros a plecat cu trenul către Timișoara și de aci peste Arad la Stâna de Vale și cu aceasta s'a sfârșit sărbătorile împreunate cu petrecerea iubituului nostru Arhieru în acest district.

G. M.

Internatul Yancean de fetețe din Blaș.

Suntem recercați, ca concursul de primire în Internatul acesta, carele-l publicasem în Nrul 30., să-l rectificăm într'acolo, că la școala de fetețe din Blaș mai mult nu va mai fi a II-a clasă superioară, ci aceasta va fi înlocuită cu a IV-a clasă civilă.

De o dată celor ce au făcut întrebare, le aducem la cunoștință, că în conformitate cu hotărârea sinodului arhidieceșan din astă primăvară s'au înaintat Preaveneratului Consistoriu un proiect de litere fundamentale pentru fondul Internatului Yancean de fetețe, și că de la hotărârea Preaveneratului Consistoriu atârnă, dacă literele acestea fundamentale se vor pune în praxă deja pe anul scol. 1904/5. În cazul acesta favorabil pe anul acesta în sensul literelor fundamentale ar pute. să se împărțească 2300 c. ca ajutoare pentru eleve de ale Internatului. La ajutoarele acestea în sensul proiectului de litere fundamentale în rândul cel dintâiu ar avea drept fetele preoților arhidieceșani.

Noutăți.

Pentru Internatul Yancean de fetețe au contribuit T. Bordan Lita, I. Sântimbrean Silvaș, S. Pop Daea, D. Căliman Ciavaș, I. Raț Surduc, A. Târnavan Hodac, L. Stan Sumurduc, G. Tufan Valea Sasului, N. Laț Crăciunel, N. Simu Uioara câte 15 cor. 68 fil, I. Cimonea Chibulcut, N. Hârșan Oroiu câte 12 cor. 53 fil. A. Cosma Feiurd, M. Păculea Stenea, E. Moga Apahida, I. Moldovan Mediaș, T. Sas Fărău, I. Câmpian Băița, A. Maior Tirimia, G. Pop Buda veche, I. Șandor Szt Erzsébet, V. Stoian Ghisasa, F. Oros Necerd, M. Giurca Totoin, N. German Găbud, I. Magde Ciugudiu câte 10 cor. 45 fil. St. Șandor Odorheiu, M. Dascal Cetatea de haită câte 20 cor. 90 fil. V. Suciș Căpuș 5 coroane 75 fil. laolaltă 375 coroane 71 fil.

Logodnă. Dr. Tit Perția medic în Făgăraș și d-șoara Măriora Tilea s'au logodit în 10 Iulie. Felicitări!

Concurs. Societatea „Transilvania“, publică concurs pentru ziua de 1/14 Septembrie 1904. spre a acorda un stipendiu de 800 lei anual destinat studinului medicinei, filosofiei sau comerțului, la una din facultățile de medicină, filosofie, sau academia de comerț ale Ungariei. Cererile se vor adresa, Președintelui Societății: G. Missail în București, strada Grațioasă 2. V. însoțite de următoarele acte: a) Diploma de baccalariat (Testimoniu de maturitate) în original. b) Un certificat medical constatător, că concurentul nu este atins de nici o infirmitate sau boală cronică. c) Un certificat de naștere de la autoritatea comunală locală legalizat de notarul public. Este bine înțeles, că stipendiuul nu se va acorda, de cât

aceluia dintre concurenți, care prin actele cepută va proba, că are note de studiu superioare celorlalți concurenți. Cererile sosite după data fiesată mai sus, nu vor fi luate în samă.

O hotărâre a Monarhului nostru. Ziarul oficial „Allgemeine Zeitung“ observă, că hotărârea Maj. Sale monarhului de a nu mai visita Curțile străine, având în vedere vârsta sa înaintată, resoaltă în modul cel mai fericit posibil cestiunea visitei Soveranului la Roma.

Convocare. Adunarea cercuală ordinară a despărțământului Blaș al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, se convoacă pe ziua de 14 August st. n. a. c. în Blaș la oarele 10 a. m. cu următorii Program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Alegerea alor două comisiuni: una pentru cenzurarea raportului, iar alta pentru înscrierea de membrii noi. 4. Raportul comisiunilor. 5. Statorirea locului unde se va ținea viitoarea adunare generală. 6. Alegerea alor doi delegați la adunarea generală. 7. Alegerea comitetului pe un period non de trei ani. 8. Propuneri. 9. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului. La aceasta adunare care se va ținea în locul Casinei române, se invită toți membrii Asociațiunei și toți cei-ce doresc progresul poporului român. Blaș din sedința comitetului ținută la 2 August 1904. Ioan German, director, Dr. Ioan Rațiu, secretar.

Societatea meseriașilor din Blaș în 30 Iulie a dat prima serată literară-musicală în localul „Casinei române.“ sub conducerea harnicului ei president prof. Gavril Precup. Meseriașii noștri ne-au arătat, că știu să ducă îndeplinire cu succes, ceea ce și-au pus în gând. Puncte de puncte din program se perândau lăsând în public o frumoasă impresiune. Programul l-a deschis vorbirea presidentului despre „Ștefan cel Mare“. Oratorul schițează faptele și strălucitele isprăvi ale marelui Voevod. Arată și caracterizează viața lui glorioasă și pe înțelesul tuturor ne povestește mândria noastră străveche desfășurată de înfăcșuratele flamure ale marelui și bunului Domn la Baia, Dumbrava roșie ș. a. Meseriașii noștri au învățat mult din vorbirea aceasta. Cu fața dusă și cu gândul departe prin veacuri sorbiau slovă de slovă din vorbirea iubituului lor president, care știe și se pricepe să-și facă datoria. D-șoara Susana Onișor cu o voce precisă declamă „Dușmancele“ de Coșbuc; D-l Aug. Grușta ne încântă cu vocea-i plăcută și puternică de bariton, alintând în salturi dulci un „Unde ești;“ D-șoara Marița Cristian frumos declamă pe „Frumoasa Irina“ de Ștefan O. Iosif. Din gesturile, din mlădiatul vorbei să observă, că poezia e bine pricepută și a ajuns în mâni bune. D-nul Ios. Ianza ne cântă în violină: „Când luna Maiu și fiind bisat ne desmeardă în acordurile senine ale unei doine dulci, durerea noastră. „Trei Doamne și toți trei“ (Coșbuc) e declamată bine de d-l Ștefan Șarlea; asemenea și „Rugămintea din urmă“ (Coșbuc) decl. de d-l I. Mușoiu. Iar d-șoara Olga Zețer ne reamintește pe frații de peste mări și țări, delectându-ne prin vocea-i plăcută de sopran cu cântarea „Santa Lucia.“ Serata a fost urmată de dans. Veselia și entuziasmul a fost mare. Serata primă face laudă atât meseriașilor, cât mai vârtos zelosului ei president.

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltore

și-a aranjat în Strada mică Cafenea, Cofetărie și Hotel servind bucatele cele mai gustoase și beuturile cele mai bune pe cum și ohilii comferte și ieftine.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

IERARCHIA ROMÂNILOR DIN ARDEAL ȘI UNGARIA.

Aceasta este cea mai nouă scriere a dlui canonic Dr. Augustin Bunea, ce va apăre preste câte-va zile. Ca să se vadă, cum desvălește domnul canonic minciunile vechilor istoriografi, reproducem o părțică din capitolul, ce tractează despre originea mitropolitului Sava Brancovici:

Să vedem acum, cum stă lucrul cu *Sava Brancovici*.

Înainte de toate voiu dovedi, că el n'a fost Român.

George Brancovici, fratele lui Sava; a născocit o genealogie, prin care a voit să arete, că el își trage originea în linie dreaptă din familia despotului George Brancovici, despre care a fost vorba de mai multe ori în această carte, și care a murit în 21 Decembre 1456. Acest vestit despot din căsătoria sa cu Irene, după genealogia cea adevărată, a avut patru fii: *Grigorie*, *Mara* soția sultanului Murad, *Catarina* măritată după contele Cillei, *Stefan* căsătorit cu Angelina Arianites, fata unui fruntaș albanez, și *Lazar* căsătorit cu Elena Paleolog și mort în 1458.

Grigorie, fiul cel dintâiu al despotului George Brancovici, a avut un singur fiu, pe *Vuc Zmaj* (Lupu Smeul) *Brancovici*, care a fost despot al Sârbilor ungari din 1471 până în 1485 cu reședința în Salancamen, și care la moartea sa nu a lăsat nici un descendent, și de aceea cetatea Berekszó, care era proprietatea lui, a trecut, prin donațiune făcută de regele Matia, la nepoții bătrânului despot George, născuți din fiul acestuia *Stefan*. Acest Stefan a avut numai doi fii: pe George, care sub numele de Maxim a fost episcop în Sirmiu și pe *Ioan* căsătorit cu Elena Jaksich, cu care a avut o singură fată, pe Maria măritată după Ferdinand Frangepan. Acest Ioan a urmat în despoție lui Vuc Zmaj și a murit în 1503, iar titlul de despot a trecut și la văduva sa, dar numai titlul, căci demnitatea de despot adevărat al Sârbilor a fost dată în 1505 lui Ioan Biriszloi, cu care a încetat, nu numai din familia Brancovici, ci pentru totdeauna, demnitatea de despot sârbesc în Țara ungurească.

Lazar, fiul cel mai tânăr al bătrânului despot George Brancovici a avut trei fete: Maria, Irene și Milița, și nici un ficior.

În chipul acesta cu moartea despotului Ioan Brancovici, la 1505 s'a stins cu totul linia bărbătească a familiei bătrânului despot George Brancovici.

S'au aflat însă totuși doi oameni, cari în veacul al 17-lea au știut înșela lumea, că ei se trag din familia bătrânului despot George Brancovici. Unul a fost contele Paul Brancovici de Iaița (1668—1729), un catolic, altul a fost George Brancovici conte de Podgorița (1645—1711), un sârb schismatic. Amândoi au falsificat genealogia despotului George Brancovici, mort la 1456. Cu genealogia lui Paul Brancovici nu ne vom ocupa, deoarece nu ne interesează.

Să vedem deci ce a făcut George Brancovici, fratele mitropolitului Sava.

El în genealogia sa, cu care a înșelat curtea din Viena, a zis, că Grigorie, fiul despotului George Brancovici, nu a avut numai un singur ficior, pe Vuc Zmaj Brancovici, ci și pe Lazar și Grigorie. Dintre acestia, Lazar a avut o fată și doi ficiori: *Roxanda* măritată după Alexandru voevodul Moldovei, *George* și *Dumitru*. Acest Dumitru a avut doi ficiori: pe Sava mitropolitul Ardealului și pe George Brancovici, care prin genealogii false a ajuns despot al Sârbilor (veți Talloczy Lajos, *Az Ál-Brankovicsok, Századok*, VIII, 1888 p. 690 și urm.)

Afară de acestea, fratele mitropolitului Sava a mai scris și o istorie a familiei Brancovici, plină de neadevăruri. Ca să arete, că el este în legătură și cu alte familii domnitoare, în istoria sa a născocit genealogii și mai imposibile, de cât cea schițată mai sus. Istoria amintită a scos-o la iveală scriitorul sârbesc Raich, de la care a trecut la istoricul Ch. Engel (*Geschichte von Servien u. Bosnien*). După acești scriitori s'au luat și alții în expunerile lor despre trecutul familiei Brancovici. Un resumat din această istorie ne dă Cipariu în *Arhivul său* (p. 650—652).

La noi, mai pe urmă dl Păcățian, luându-se după scriitorul sârbesc D. Medacovici și românul Tincu-Velea, ne prezintă următoarea genealogie:

»Roxanda, nepoata despotului Sârbiei George I. Brancovici, ceta ce căpătase de la regele (unguresc) Sigismund niște domenii în Ungaria (la anul 1426) și fică a despotului Lazar, măritată după principele României *Șerban*, avea pe lângă bărbatu-său la curte pe frații ei mai tineri, Dimitrie și George. Acest George de următorul principe al României, Mihaiu, trimis ca sol în oare-care afacere la principele Transilvaniei Sigismund, văerându-se, că el ca următor în despoție al moșului său, n'are acum nimica, a căpătat de la principele Sigismund unele locuri de pe lângă Murăș, ca: Pâncota, Șiria, Aradul și Cernașul, și Sigismund l'a făcut jupan (comite) al Jeșpolei, *cam pe la mijlocul veacului XVI*. Când Sigismund cu principii românesci au pornit asupra Turcilor, George a condus pe Sârbi, și Novac cel gros pe Bulgari. Fiul și următorul lui George în despoție, cu numele Avram, a avut fiu pe *Moisilă*, care s'a făcut episcop mitropolitan în Ienopolea, cătră capătul veacului XVI, și pe George, care s'a făcut general românesc. Acest George a fost moșul lui *Simion*, carele, acesta, lăsându-se de oaste, prin mitropolitul Longin, unchiuș'o, s'a făcut protopop, ca atare mult s'a luptat asupra calvinismului și apoi ales de clerul românesc din Transilvania, s'a făcut Mitropolit acolo, în Alba-Iulia, în anul 1656, sub numele Sava II Brancovici» (Tincu-Velea, opul citat, p. 102—104).

Așa ne prezintă »Medacovici-Velea-Păcățian« originea lui Sava Brancovici.

Toată aceasta genealogie este însă una dintre scorniturile cele mai clasice.

În ea se zice, că Roxanda, fca despotului Lazar, a avut doi frați, pe Dimitrie

și George, și că ea a fost măritată după *Șerban*, antecesorul lui Mihaiu Viteazul în domnie.

Am văzut însă mai sus, că Grigorie, fiul bătrânului despot George Brancovici, a avut numai un singur fiu pe Vuc Zmaj Brancovici, iar nu și pe Lazar cu fca și fii săi: Roxanda, Dimitrie și George.

Apoi în genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« ni-se spune, că Roxanda a fost măritată după *Șerban*, voevodul Țării-Românesci, antecesorul lui Mihaiu Viteazul în domnie. Din nenorocire însă antecesorul lui Mihaiu-Viteazul în domnie nu a fost *Șerban*, ci Alexandru III. (Veți, Xenopol, *Istoria Românilor*, edițiunea Șaraga, v. V. p. 34). Prin urmare Roxanda n'a putut fi soția lui *Șerban*, care nici n'a existat ca antecesor al lui Mihaiu Viteazul (1593—1602).

Dar Roxanda n'a putut fi nici soția lui Alexandru, voevodului Moldovei, pe cum ne spune cealaltă genealogie scornită de fratele mitropolitului Sava, deoarece voevodul Moldovei Alexandru Lăpușneanu (1552—1561 și 1563—1568) a avut, ce e drept, o Roxandă ca soție, dar această n'a fost fata născocitului Lazar, ca nepot al lui George Brancovici, despotul Sârbiei, ci fata voevodului moldovean Petru Rareș (Xenopol, *Ibidem*, pag. 51). Soția a doua a lui Petru Rareș (1527—1539 și 1541—1546) și mama Roxandei, soția lui Lăpușneanu, a fost *Elena*, care după genealogia minciinosului grec »Iacob Eraclide Despotul«, domnul Moldovei (1561—1563), ar fi fost fata lui »Ioan Eraclide, coboritor din George Eraclide, principele Sârbiei« (*Ibidem*, vol. IV. p. 248), deși principe sârbesc cu numele de George Eraclide, pe cât scim noi, n'a existat.

Este deci evident, că trunchiul genealogiei »Medacovici-Velea-Păcățian« este o ficțiune, și prin urmare sunt ficțiuni și celelalte ramuri scoase din acest trunchiu, iar dl Păcățian, când scrie orbesce după alții, fără a examina nimica, nu scrie istorie, ci povești băbesci.

Înainte de a trece mai departe în examinarea genealogiei »Medacovici-Velea-Păcățian«, observăm, ca un curiosum, că în »Genealogia Cantacuzinilor«, publicată de dl N. Iorga, la pag. 70 cetim: »Neagoe Basarab Voievod, fiul lui Laiot Voievod, și ginere al lui Cneaz Lazar, craiul sârbesc. Toată vremea domniei sale a petrecut-o cu pace, fără războiu. Iară asupra socrului său sculându-se sultanul Murat, l'a biruit, în care războiu a perit și Cneazul Lazar, cu doi gineri ai săi, ce erau voievozi peste oști, anume: *Brancovici* și *Miloș Toplici*. Iar fiii numiților voievozi au venit la Valachia, la matusa lor doamna *Neagoe-Vodă*, și însurându-se, s'au sălășluit în Valachia. Dintr'a cărora familii și până astăzi se prelungesc, însă din Brancovici se trag Brâncovenii și din Toplici Toplicenii«.

Această genealogie, scrisă de Mihaiu Banul Cantacuzino în veacul al XVIII-lea, încă nu este adevărată. Cneazul sârbesc Lazar a domnit în anii 1371—1389. El, după ce sultanul Murat a cădut, asasinat de Miloș Obility pe Câmpul Mierlei în 15 Iunie 1389, a fost învins în aceeași zi de

sultanul următor Bajazit și decapitat lângă cadavrul lui Murat. Pe timpul când domnia cneazul Lazar, era stăpân, aproape independent de el, un Vuc (Vlc) Brankovity în ținutul de la Câmpul Mierlei cu reședința în Pristina. Tradării acestui stăpân al Pristinei se atribuie catastrofa din Câmpul Mierlei. El s'a refugiat în Ragusa, de unde plătia tribut Turcilor (Jirecek, l. c. p. 318—325). Pe temeiul celor expuse putem deci afirma, că cneazul Lazăr, care a murit în 1389, nu a putut avea o fată, care cu o sută de ani mai târziu să se fi măritat după Neagoe Basarab (1512—1521). Soția lui Neagoe Basarab poate să fi fost Milița, nepoata despotului George Brancovici din fiul acestuia Lazar († 1458), dar sigur nu se poate ști nici aceasta (Vezi Tallozy l. c. p. 691). Milița însă n'a avut frați, cari să se fi putut așeza lângă ea în Țara-Românească.

Dar să ne întoarcem la admirabila genealogie »Medacovici-Velea-Păcățian«. Am văzut, că Roxanda ca nepoată a despotului G. Brancovici, cu frații ei Dimitrie și George, nu a existat de loc, nici în Țara-Sârbească, nici în Țara-Ungurească, dar nici în Țara-Românească ca soție a neexistențului voevod Șerban, nici în Moldova ca soție a lui Alexandru Lăpușeanu, și că prin urmare toată genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« este o ficțiune. Să mai examinăm însă puțin aceasta genealogie, ca să vedem, cum imbată »Medacovici-Velea-Păcățian« lumea cu apă rece.

Unul dintre frații Roxandei, George, se zice, că a fost trimis de Mihaiu Viteazul în solie la Sigismund Báthory. Cu această ocaziune a »căpătat de la principele Sigismund unele locuri de pe lângă Murăș, ca: Pâncota, Șiria, Aradul și Cenadul, și Sigismund l'a făcut jupan (comite) al Jenopolei, cam pe la mijlocul veacului al XVI.«

Acestea sunt curate născociri. Mihaiu Viteazul și-a început domnia la 1593. Sigismund Bathory a început a domni ca minoren la 1581. Prin urmare nici Mihaiu n'a putut trimite la mijlocul veacului XVI pe George în solie, nici Sigismund nu a putut da acestuia moșiile amintite, nici chiar »jupanul« George, care n'a existat, nu a putut fi stăpân peste Pâncota, Șiria, Arad, Cenad și Jenopolea. Stăpâni peste aceste comune au fost alții în prima jumătate a veacului al XVI-lea, și în special Pâncota și Jenopolea era în posesiunea familiei Loșonczy încă de pe la 1387 până în Iunie 1552, când Jenopolea cu domeniul ei și Pâncota au căzut în mâna Turcilor, cari au făcut din Jenopolea sandjacet turcesc (vezi Dr. Márki, Arad vármegye története I, p. 284—5).

Neexistentul »jupan« George al Jenopolei de la mijlocul veacului al XVI n'a putut deci avea fiu pe Avram ca despot, de oare-ce demnitatea de despot, precum am văzut, încetase cu totul la începutul veacului al XVI, iar făuritul despot Avram n'a putut avea fiu pe Moisiță mitropolit al Jenopolei cătră capătul veacului al XVI-lea și pe George, »care s'a făcut general românesc«, și ar fi fost moșul lui Simion (Sava) mitropolitul Bělgradului. Asemenea este născocitură, că mitropolitul Simion Sava Brancovici ar fi avut un unchiu cu numele Longin mitropolit în Jenopolea, neadeverit prin nici un document acolo.

Ca să se vadă și mai limpede, că ce neadevăruri sêrbesci conține genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian«, amintim, că George Brancovici, fratele mitropolitului Sava în »Istoria familiei Brancovici«, zice, că Avram născocitul despot al Jenopolei, a avut trei feciori: pe Moise, George și Dănilă. Acest Dănilă a avut iarăși trei feciori: pe Petru, Lazar și Ioan. Din aceștia trei, Lazar, unchiul mitropolitului Sava, s'a făcut călugăr cu numele Longin, și a fost archimandrit în mănăstirea Comana din Țara-Românească, iar nu mitropolit al Jenopolei, cum ne spune »Medacovici-Velea-Păcățian«. Frațele lui Lazar (Longin), cu numele Ioan a fost tatăl mitropolitului Sava și al lui George Brancovici. (Cipariu, Archiv, pag. 650).

După această genealogie, moșul lui Sava nu a fost »George, care s'a făcut general românesc«, cum ne spune »Velea-Păcățian-Medacovici«, ci Dănilă.

Cui să crezi dintre atâți mincinoși? La nici unul. Căci precum genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« a născocit pe Avram ca despot și strămoș al mitropolitului Sava, tot așa neadevăruri spune despre acel despot inventat și George Brancovici în Istoria familiei sale, unde se zice: »La a. 1597 strămoșul mitropolitului, anume Avram, bătut pe Turci la Lipova și-i alungă până la Belgrad, și după ce fu acuprins (primit) în Alba-Iulia cu mare pompă, se întoarse iarăși în Jenopolea« (Cipariu, l. c. p. 650). Luptele de la Lipova s'au întâmplat însă în Maiu 1596, nu în 1597, și în acelea s'au distins George Borbely, Petru Barabás, Francisc Thury și Ioan Kaptáry, iar Turcii au fost îgăriți până la Timișoara de însuși principele Sigismund Báthory. Despre isprăvile lui Avram istoria nu face nici o amintire, căci nici numele nu l-i cunoaște (Vezi Márki, l. c. II, p. 27 și următoarele). El n'a putut să fie despot în Jenopolea, când acolo era sandjacet turcesc, care a lucetat numai în 22 Octombrie 1595 (Ibidem p. 24), și nici mai târziu n'a putut stăpâni ca despot în Pâncota și Jenopolea, căci dieta din 26 Martie 1596 de la Pojon a hotărât, să someze pre principele Ardealului, ca domeniile aparținătoare acelor localități importante să le restituiească foștilor proprietari (Ibidem p. 25), între cari, precum am văzut, nici-odată n'a figurat și făuritul despot Avram.

Acestea, cred, că sunt destule argumente spre a dovedi, cât de fără temei afirmă dl Păcățian, că Sava Brancovici a fost »nepotul unui general român, ostaș român și el însuși. Prin urmare, deși născut din viță sêrbescă, a fost crescut românesc și Român a fost«.

Cu atât mai puțin poate deduce cineva romanitatea sêrbului Sava Brancovici din poruncile, ce le-a dat el preoților români de a predica cuvântul lui Dumnezeu în limba română. Aceste porunci nu sunt alt-ceva, de cât repețirea ordinelor anterioare ale principilor calvini pentru eliminarea limbei slave din biserica românească. Așa d. e. cu mult înainte de Sava, principele George Rákoczy, la recomandarea superintendentului Geleji, a impus în 1640 episcopului Orest obligământul »Să silească pe preoți de a se lăsa de »borborosirea« în limba străină slavonească, și țeranilor să

țină cultul divin în limba română« (»Vechile Episcopii«, pag. 89). Același principe prin decretul de dto 10 Octombrie 1643 impune Vlădicăi Stefan Simeon ca prima condițiune, că va predica cuvântul lui Dumnezeu în limba românească și »se va îngriji: și va face, ca tot asemenea să-l predice toți ceilalți preoți« (Cipariu, Archiv, p. 629—630). Prin decretul de dto 20 Aprilie 1662 principele Mihaiu Apafi impune episcopului Daniil din Țara-Oltului »să predice poporului cuvântul lui Dumnezeu după sfințele scripturi în limba română și să poruncească, ca aceasta să o facă și preoții sei subalterni («Ita tamen, ut tam ipse Verbum Dei secundum sacras scripturas populo valachico sermone annuntiet, quam pastores sibi subiectos, eandem jubeat sequi normam«. Vechile Episcopii, p. 114). Prin urmare când Sava Brancovici înmulcă preoților sei, la 1675, predicarea cuvântului dumnezeesc în limba română, el nu-și dovedește romanitatea sa, precum crede Maior, și după el dl Păcățian, ci numai secundează veleitățile principelui calvinesc Apafi de a calvini întreagă biserica românească. De aceea Cipariu în Acte și Fragmente (pag. 190, nota a) nu aprobă vederile lui Maior și în special cuvintele acestuia: »Deșerți sunt toți aceia, cari grăesc, cumcă acest mitropolit a fost de neam sêrb și nu român«, ci face această observare judicioasă: »Fără de a fi sêrbi, adevărul istoric ne strinse a mărturisi mai sus la p. 70 nota a), cum-că Sava a fost Sêrb. Iar cauza canonului nr 8 asupra limbei sêrbesci e instrucțiunea dată de principii calvini, precum se vede în punctul XVIII, aici mai sus pag. 67, și de altă parte cea mai mare parte a acestor statute sinodali e numai repețirea puncturilor instrucțiunii calvinesci«.

Cestiuni liturgice.

Băla, Maiu 1904.

(Fine).

Ce se ține de celea 40 mise numite Sărindar despre care credințioșii noștri cred că timpul de îndeplinire i-ar fi de Luni după Dumineca sf. ap. Toma până în Sâmbăta Pogorirei Spiritului Sfânt, cum și de Sărăcustă, mie mi-se pare a se fi introdus prin sacramentul Peninții dându-se ca canon de espiare a cutărui păcat de daună în locul rebonificării. În aceasta părere me întărește de o parte timpul sus amintit iar de alta și împrejurarea că servind mai multe sărindare pentru repausați mi-s'a spus espres că respectivul a lăsat cu limbă de moarte să i-se facă sărindariul obvenit din canonul de mărturisire. Ori cât de pii ar fi credințioșii noștri și ori cât de scumpă le-ar fi amintirea celor repausați soți, părinți, frați și prunci numai întru amintirea lor, în timpul de acum nu se dau sărindare fiind vorba de 15—20 ori și mai mulți floreni. Dar a-și face cine-va lui-și sărindariul ori sărăcustă după stare din pietate, sau pentru obținerea unui favor, ori întru espiarea și altui păcat deosebit de cel amintit mi s'au dat casuri mai dese cu toate că, ca să nu fiu sinistru înțeles, mărturisesc — nu m'am îndatinat a impune nici odată canon în mise. Din acestea s'ar vedea că atât sărindariul cât și sărăcusta se fac mai mult pentru vii, ne fiind nici morții uitați.

În urmă nu pot să nu amintesc ceva și de onorariul împreună cu funcțiunile sacre, așa cum înțelegem noi preoții de la sate lucrul. Zic onorar și nu taxă, căci îl considerăm ca un dar benevol, cum a fost din început, mai mare ori mai mic, de un fel ori de altul după loc, timp, oameni și alte împrejurări; care ori cât de ideală ar fi religiuinea, ca unui isvorit spontan din liberalitatea credințioșilor și consfințit așa zicând prin vechimea sa, azi nu poate lipsi între altele și pentru liniștea conștiinței credințioșilor, cu toate că ori cât de materialistă în care trăim și noi preoții nu se poate considera ca absolut nedespărțit de funcțiuni. Căci dacă se întâmplă — cum se și întâmplă în adevăr că cutare funcțiune se face în dar, se întâmplă și aceea că pentru altă funcțiune sau și pentru aceeași dar altuia indeplinită să ți-se imbie un onorar dublu, triplu ori și mai mare ca de ordinar.

Am zis acestea în general; dar referitor la cestiunea care ne preocupă voi enara nu eas care mi-s'a întâmplat: în timpul facerii unui sărindar știut de toți parochienii A mi-a cerut să-i fac o misă pe o zi de Luni că merge cu 2 boi de vândut la târg; apoi B asemenea pe Luni a cerut să-i fac misă că se apucă de sămănat; mai apoi C tot pe Luni a cerut să-i fac misă că pe Anisia lui din ziua de Luni o prind frigurile; în urmă D a cerut ca tot în aceea zi de Luni să-i fac misă că vrând să plece în România la muncă, s'ar mărturisii și cumineca. Fie căruia am spus că pe Luni am promis misă altuia; ei însă prestându-mi ceea ce necesari după datină cum și onorariul de câte 40 fl., au zis: se facă părintele cum sci; eu am făcut așa: Luni am servit pentru cel cu sărindariul cum și pentru A și D. Marți dimineața venind E a cerut să-i fac și lui misă că vine cu un prunc morbos la daruri; ast fel în aceea zi am servit nu numai pentru cel cu sărindariul și pentru B ci și pentru E. Pe Miercuri au mai venit F, G, H. etc. așa că toată săptămâna n'am avut zi în care se servesc numai misa din sărindar ori și pentru Anisia barem ci vrând nevrând am făcut cum am știut din bătrâni, adecă am aplicat s. liturgie la intențiunea alor 2 și 3, căci doar fără de număr sunt mijloacele și nespuse e puterea Celui pe care-l rugăm — așa credem cu toți.

Cu totul alt cum stă lucrul atunci când spre exemplu mi-se aduc mise mai multe dar nu servesc nici Luni, nici Marți ci toate le indeplinesc Vineri ori Sâmbătă de-odată; ori dacă mi-se oferă două mise pe Luni și servind aplic sacrificiul liturgic din aceea zi la intențiunea alor 2 cu toate că știu că Marți nu obvine altă misă.

Acestea cazuri se întâmplă; ce să facă însă bietul preot, care ar avea lipsă ca fie care zi a săptămânei să se dublice ori triple barem când și când?!

Să ducă credințioși din o parochie mise la preoți din vecinătate, dacă preotul lor le este după inimă, se întâmplă mai rar și cu deosebire atunci numai când din o cauză oare care mai mare doresc să li-se facă în o zi atâtea mise în câte biserici cere aceasta.

Tot așa stăm și cu așa numitele prescuri ale morților de preste an ce se aduc în Sâmbetele pasesimilor, cari aci la mine se servesc fără nici un onorar; cum și cu cetirea Paraclisului din postul Adormirei

Prea Curatei Vergure Maria când asemenea se oferă mai multe rânduri de prescuri cu tot atâtea onorare pentru o singură misă din fie care zi în care sara se cetesce Paraclisul fără alt onorar.

La toate acestea să se adaugă încă și împrejurarea că nu poate zice nimeni cum că cutare sumă de bani ori cutare obiect ar fi cât de cât echivalentul cutărei funcțiuni de cât după aceeași datină locală după care și un sacrificiu liturgic ce se poate și se face în o zi se aplică la intențiunea tuturor câți cer facerea unei liturgii private, neputându-se face în o zi mai multe liturgii ori lipsind timpul necesar pentru facerea tuturor câte se cer.

Mi-am spus la înțeles acestea esperiunțe câștigate în viața practică *cu cel mai curat cuget* ca și altă dată, numai ca să se facă lumină. Cu atâtea mai vârtos că însuși domnul autor al tractatului „Cestiuni liturgice” în „Unirea” nrul 17 a. c. recunoaște că: multe lucruri cari aparțin stării de activitate a preotului, acesta le cunoaște numai după ce iese în parochie de la poporenii (!). Iar dacă sunt oameni cărora „bietul de adevăr” să nu le placă, lumina e să ne lumineze tuturor câți ne aflăm în întunec.

Al. Barbulescu.

Considerațiuni.

(Continuare.)

Ceea ce se întâmplă la alte popoare, se întâmplă în miniatură și la noi. Pe lângă proporția de număr diferită însă, mai sunt și alte diferențe. La noi n'a străbătut curentul materialist la sensul apusan, la noi nu s'a pus vrăjmășie între filosofi — căci n'am avut — și biserică — la noi prin urmare idealismul în sensul apusan nu s'a pierdut, ori cel puțin nu s'a întunecat. Dar indiferența față de religiuine, instrăinarea, separarea de biserică, cine nu le observă, iar idealismul morților nostri unde îl mai aflăm? Va fi influențat și apusul, nu-i vorbă — cu vederile lui, cu deprinderile lui, cari au început să fie și a noastre, — dar avem și alte atâtea cauze interne cari neau adus aci.

Alta pierdere de idealism la aparință, dar în fond înrudită cu pierderea idealismului în apus căci tot pe lângă materie să învârtă și una și alta, cea din urmă considerând pe „esse” cea dintâiu pe „utile esse.” Dar din „esse” admitându-l numai la ceea ce e materie, necesar ajungi la „utile esse.”

Așa dar prin schimbarea vântului în apus, spre o viață religioasă, adevărată, profundă, se va schimba — deși mai târziu, și la noi, ori mai bine se va porni și la noi, căci nu poate fi vorbă în sens strâns de schimbare acolo unde o direcție contrară cu totul nu e luată. La noi însă direcție antireligioasă — din sânul nostru, nu e, ci mai mult o stagnare. Deci vântul trebuie să sufle nu să se schimbe ca în apus, și suflând va împrăștia unele prejudecăți — cari, ca ori ce prejudecții, vin din neștiință, și cari pe mulți ne fac indiferenți.

Dar ca să sufle odată și la noi mai simțitor vântul, avem lipsă de puteri cari să-l pornească. Iar puterile acestea sunt în primul rând preoți luminați și adânc convinși.

Luminați, pentru că și noi avem azi inteligență, și și poporul ni-se ridică mereu, scuturând întunecimea de veacuri. Adânc convinși, ca să poată convinge pe alții, căci în ziua de azi după o școală științifică îndelungată la lumina științelor esacte, mințile-s mai disciplinate, mai luminate, cari așteaptă esplanare, înțelegere și convingere, iar nu numai povestirea adevărurilor de credință.

Spre scopul acesta teologiile noastre vor fi de foarte mare folos, nisiindu-se să crească tineri într'adevăr convinși nu numai de sublimitatea chemării lor, ci adânc convinși, — cunoscând toate teoriile contrari — fiind tari apologeti — adânc convinși de adevăratatea credinții lor.

Pentru aceasta însă să recere înainte de toate o minte foarte disciplinată, ageră, care să știe ieși din încurcături, cu un cuvânt minte filosoficește disciplinată. Iată de ce cred eu că studiul filosofiei e necesar să se propună cât se poate de fundat în teologiile noastre.

Îmi veți zice, că n'am drept, că filosofia, ca știință cu totul abstractă, când viața e praxă, n'are loc în planul de învățământ. Că de filosofie ne arde nouă, că de mergem odată în parochie nici capul nu vă mai doare de știința asta abstractă.

(Va urma.)

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu. Studiū critic** 90
3. **Câte-va momente din începuturile bisericei rom.** de C. Auner 20
4. **Nume de familie la români din Ungaria**, de A. Viciu. 12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan 16
6. **Albertina. Povestire** de Dr. V. Bojor. 30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu 30

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 8 Nrii, și primescu 5-70 cor. în loc 7-98 cor.

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp , de A. C. Domșa	1.—
Cântece , Sabo	1.—
Studii și Biografii , Dr. I. Rațiū	2.—
Geniū pustiu , Eminescu	2.—
Drumuri și orașe , Iorga	2-50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1-25
Novele A. Brătescu-Voinesci	1-50
Liter. pop. Eminescu	1-50
Ciocoii N. Filimon	1-50
Legende și basme Ispirescu	1-50
Povești, I. Creangă	1-50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1-50
Vatra Părăsita Slavici	2.—
Din Bătrâni	2-50
Visuri trecute , Ciura	1.—
Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.	

BIBLIOGRAFIE.

In săptămăna proximă va apăre

Ierarchia Romănilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunca, Prețul 3 coroane.

Posta redacțiunii.

N. B. 1. Institutul teologic din Blaș nu e facultate in înțălesul adevărat al cuvântului, deoarece facultate este divisiunea universității in 4 ramuri (Budapesta respective in 3 (Cluj.) Unde însă nu sunt împreunate 3 respective 4 facultăți, scoala superioară poartă titlul de *academie*, ca d. e. cea juridică din Oradea etc. Academiiile sunt la acelaș nivel cu facultățile de la universitate, cu aceea singură excepție, că academiile nu au dreptul de a asculta rigoroase și de a promova doctori. Ori ce ascultător al seminarului *archidieceșan din Blaș*, ori din alte seminare latine provinciale, este admis la rigoroase pe baza studiilor făcute in seminarul de acasă, fără de a mai trebui să se înscrie de nou la studiile respective. Absolvenții din Blaș, la universitatea din Budapesta sau Viena sunt îndatorăți a asculta sângur numai limbile, cari acasă nu le ascultă; lucolo sunt admiși la rigoroas din ori-ce alt studiu, pe baza absolutorului. Dovadă Dr. Grama de pie aducere aminte, și actualul Rector semin. Dr. Marcu, absolvenți ai seminarului din Blaș, promovați de Dri in Viena, fără de a fi fost obligați să asculte acolo alt studiu, decât limbile orientale.

2. Cuvântul *ignorantă* e vătămător, deoarece denoată lipsa unei cunoștințe pe care am putea și ar trebui să o avem, înțelegându-se aci mai ales cunoștințele aparținătoare oficiului fie-cărnia. Invoalvă in sine deci ceva culpabilitate; in vreme-ce stupiditatea e un defect natural, in urmare nu aruncă nici o culpabilitate asupra fericitului ei posesor nici ofensătoare nu poate fi.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

La espozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișóra-Fabrie —

(22) 11-52

dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de m fine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute in partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aș un ton mai intensiv, mai adănc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminosă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal in tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturii ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

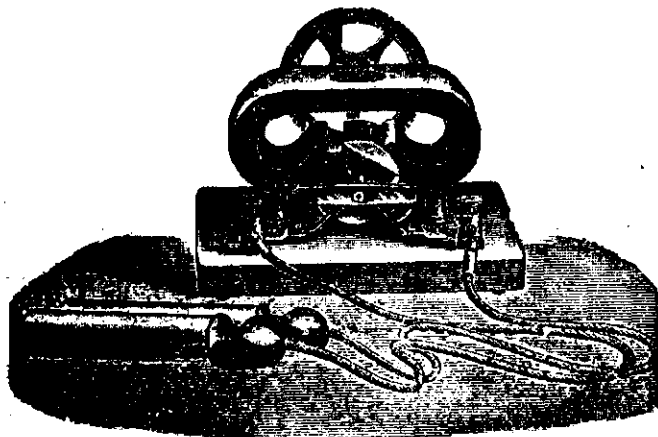
EȘTI SLAB?

Voiesti să fii tare? — Voiesti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiesti să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre intru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

— „Electrophor” —

— Aparat de electricitate, renviește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate in deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înviește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai *podagra*, (șuiul), *reuma*, *hysteria*, *asthma*, au fost in nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, *insomnie*, *hipochondrie* și cu deosebire la *hemoroide* efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

— 20 coroane. —

(Pentru cei foarte simțitori).

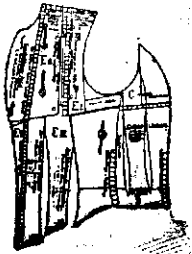
Prețul unui aparat mare complet:

— 30 coroane. —

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după ori ce modă ==

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

• • • Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat. • • •

== Se caută agenți ==

== Prospecte să trimit la cerere gratis ==

Cu tota stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (13-52)

Comunicarea trenurilor

prin gara Kakküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Maiu 1904).

cătră	g a r a		de la
Teuș — Tövis			
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
Copșa — Kis-Kapus			
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
S ó v á r a d			
403			
248	mixt	mixt	826
			650

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutateii de respirat, lungórei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreii, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetránite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistura rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Decí cine suferé de încheierea scaunului numai de cât se comandezé **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicala, drogus, legături și bandagerie chirurgicala. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articóli **cosmetico**, olei pentru pér. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articóli din braușă. Tóte fórté iestine. Faceți întrebare și Vě veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett.

12 (5-10)

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimete banii numai decát. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușóre.

Spediția centrală de vânzare îi trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (19-52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o mașină de fier

Din cauza imbulzelei prea mari a marfei trimit în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, toate din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primese ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

== Pentru 5 coróne ==

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

⊙ Săpun de toaletă ⊙

pregătit din: trandafir, lilie, viole, resedă, jasmín, lácrámióre.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.